

File Photo: πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ Ανδρέας Γεωργίου (Δ) στη συνεδρίαση της Επιτροπής του Απολογισμού και του Γενικού Ισολογισμού του Κράτους και Ελέγχου της Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού του Κράτους. ΑΠΕ-ΜΠΕ, Αλέξανδρος Μπελτές

Η αλήθεια για το Δημόσιο Χρέος: Ποιες οι ευθύνες του Καραμανλή και του Παπανδρέου II

FEBRUARY 20, 2019, HELLASJOURNAL.COM

Της ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΞΑΦΑ*

Ο κ. Πέτρος Μηλιαράκης δημοσίευσε το συγκεκριμένο άρθρο χθες στον ιστότοπο HELLAS JOURNAL σε απάντηση σχολίου του κ. Στέφανου Μάνου που θεωρεί τον Κώστα Καραμανλή ως υπεύθυνο για τη χρεοκοπία της χώρας. Ακολουθεί σχολιασμός του άρθρου.

- Είναι κοινός τόπος ότι το 2010 η χώρα εισήλθε αιφνιδίως στη μνημονιακή περίοδο λόγω «ΕΛΣΤΑΤ-ΓΕΩΡΓΙΟΥ», οπότε το διαχειρίσιμο έλλειμμα του 8% «αποκαταστάθηκε» στο 15,6%.

Το «διαχειρίσιμο έλλειμμα» του 8% υπήρχε μόνο στη φαντασία της κυβέρνησης Καραμανλή, η οποία υπέβαλλε ψευδή στοιχεία στην Eurostat για έλλειμμα 6% του ΑΕΠ δύο μέρες πριν τις εκλογές της 4ης Οκτωβρίου 2009, τη στιγμή που η Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμούσε ότι το ταμειακό έλλειμμα ανερχόταν στο 10% τους πρώτους 9 μήνες του 2009 και θα ξεπερνούσε το 12% μέχρι το τέλος του έτους.

Στις 21 Οκτωβρίου η κυβέρνηση Παπανδρέου έστειλε αναθεωρημένη εκτίμηση 12,5% του ΑΕΠ, που στη συνέχεια αναθεωρήθηκε στο 13,6% στην προγραμματισμένη δήλωση του Απριλίου 2010. Η Eurostat όμως δεν αποδέχθηκε την δήλωση αυτή ως ορθή, παραπέμποντας σε έκθεση-καταπέλτη που είχε ετοιμάσει κατά παραγγελία του Eurogroup και δημοσιεύσει τον Ιανουάριο 2010. Η έκθεση εξηγούσε ότι η Ελλάδα υπέβαλλε αναξιόπιστα στοιχεία σε όλη την περίοδο 1997-2009, κατά την οποία η Eurostat δεν είχε την δικαιοδοσία να παρέμβει στην ουσία του θέματος, που ήταν ότι η στατιστική υπηρεσία (που τότε ήταν Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Οικονομικών και όχι Ανεξάρτητη Αρχή) λειτουργούσε με μικροπολιτικά κριτήρια και ωραιοποιούσε τα στοιχεία κατά το δοκούν.

Αυτή την άποψη συμμερίστηκε το Ευρωκοινοβούλιο, που αναφέρθηκε σε «στατιστική απάτη» (statistical fraud) στην προ-μνημονιακή περίοδο. Ο κ. Γεωργίου ανέλαβε πρόεδρος της –ανεξάρτητης πλέον– ΕΛΣΤΑΤ τον Αύγουστο του 2010 (τρεις μήνες μετά την υπογραφή του πρώτου μνημονίου), και το Οκτώβριο υπέβαλλε αναθεωρημένα στοιχεία που αύξησαν περαιτέρω το έλλειμμα του 2009 σε 15,4% του ΑΕΠ (όχι 15,6%).

- Η εκτίναξη αυτή ήταν αντίθετη με τους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο τότε επικεφαλής της ΕΛΣΤΑΤ, Ανδρέας Γεωργίου, ως μονοπρόσωπο Όργανο προσδιόρισε το έλλειμμα της χώρας, εντάσσοντας σ' αυτό κάθε λογαριασμό που μπορούσε να εντοπίσει προκειμένου να τον καταστήσει Δημόσιο Χρέος!

Η «εκτίναξη» του ελλείμματος από 13,6% σε 15,4% από τον κ. Γεωργίου ήταν απολύτως σύμφωνη με τους Ευρωπαϊκούς κανόνες (ESA95), καθώς περιλάμβανε, ως όφειλε, 17 παγίως και βαρέως ζημιόγones δημόσιες επιχειρήσεις και φορείς (ΟΣΕ, αστικές συγκοινωνίες, αμυντικές βιομηχανίες, ΕΡΤ, κ.α.). Άλλες αλλαγές αφορούσαν διορθώσεις στατιστικών καταγραφών για τα ασφαλιστικά ταμεία, καταγραφή πληρωτέων υποχρεώσεων της Κεντρικής Κυβέρνησης και των ΟΤΑ, κ.α. Οι αλλαγές αυτές έγιναν σε πλήρη συνεννόηση με την Eurostat και την τρόικα, ώστε να εφαρμοστούν επί τέλους και από την Ελλάδα οι ευρωπαϊκοί στατιστικοί κανόνες και να ληφθούν υπόψη όλες οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου, ακόμη και εκείνες που προηγουμένως αποσιωπούνταν.

Η Eurostat έλεγξε και συμφώνησε με τη μέτρηση των στοιχείων του 2009 και έκτοτε δέχεται τα ελληνικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ανεπιφύλακτα. Αυτό δεν εμπόδισε στελέχη ή μέλη του ΔΣ της ΕΛΣΤΑΤ, συνεπικουρούμενα από πολιτικούς, να αναπτύξουν θεωρίες συνωμοσίας ισχυριζόμενα ότι το «φούσκωμα» του ελλείμματος από την κυβέρνηση Παπανδρέου οδήγησε στα Μνημόνια και να κατηγορήσουν τον κ. Γεωργίου για παράβαση καθήκοντος και κακουρηματική ψευδή βεβαίωση.

Απώτερος στόχος αυτών των μεθοδεύσεων ήταν η μετάθεση των πολιτικών ευθυνών για την οικονομική καταστροφή που προκάλεσε η πελατειακή διαχείριση της εξουσίας σε μη πολιτικά πρόσωπα. Αυτή η υπόθεση έχει κάνει τεράστια ζημιά στην αξιοπιστία της Ελλάδας, με μία σειρά από διεθνούς κύρους προσωπικότητες και θεσμούς να ζητούν από τις Ελληνικές κυβερνήσεις να θέσουν τέρμα σε αυτό το τσίρκο. Σημειωτέον ότι ίδια στοιχεία που είχε καταρτίσει ο κ. Γεωργίου, και η ίδια μεθοδολογία, συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται και σήμερα από την Ελληνική κυβέρνηση. Αν ήταν λάθος η μεθοδολογία γιατί καμία κυβέρνηση δεν την άλλαξε;

- Ωστόσο, το ποσοστό ελλείμματος που αφορά στο 15,6%, είναι ολιγότερο από το έλλειμμα του 16,1% του 1990 επί κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και ασφαλώς ελάχιστα ολιγότερο από το 13,8% επίσης του έτους 1993 επί κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Μητσοτάκη. Το στοιχείο όμως αυτό αποσιωπάται. Και τούτο γιατί δεν είχε επέλθει ο χρόνος να τεθεί η χώρα στο καθεστώς της δανειακής εξάρτησης.

Το στοιχείο αυτό «αποσιωπάται» επειδή είναι άσχετο. Άλλο είναι να έχεις μεγάλα ελλείμματα όταν έχεις δικό σου νόμισμα και άλλο όταν ανήκεις σε νομισματική ένωση και έχεις αναλάβει την υποχρέωση να διατηρείς το δημοσιονομικό έλλειμμα κάτω του 3% του ΑΕΠ. Εξ άλλου η κυβέρνηση Μητσοτάκη, που εξελέγη τον Απρίλιο 1990, κληρονόμησε πολύ υψηλά ελλείμματα και ξεκίνησε μια επίπονη προσπάθεια εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών κάτω από εξαιρετικά αντίξοες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες.

Η δυναμική του χρέους που είχε συσσωρευτεί την προηγούμενη δεκαετία δεν μπορούσε να αντιστραφεί άμεσα, διότι προϋπέθετε τη δημιουργία μεγάλων πρωτογενών πλεονασμάτων που θα προκαλούσαν βαθιά ύφεση. Η δημοσιονομική πολιτική επομένως επικεντρώθηκε στη σταδιακή μείωση των ελλειμμάτων και στην προσπάθεια να μπει τάξη στο δημοσιονομικό χάος – στόχος που επιτεύχθηκε.

- Κωνσταντίνος Μητσοτάκης παρέλαβε Δημόσιο Χρέος 75,9 δισ. ευρώ και παρέδωσε 139,1 δισ. ευρώ, που αφορά αύξηση 63,2 δισ. ευρώ.

Πέρα από το καταγεγραμμένο χρέος, ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης παρέλαβε μη καταγεγραμμένα χρέη που δεν εξυπηρετούνταν. Αυτά είχαν προέλθει κυρίως από καταπτώσεις εγγυήσεων που είχαν δοθεί τη δεκαετία του '80, χρέη αγροτικών συνεταιρισμών, κρατικά ελεγχόμενων εταιρειών που είχαν υπαχθεί στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων, και από την ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης τραπεζών.

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη ανέλαβε την εξυπηρέτηση των μη καταγεγραμμένων χρεών που άφησε πίσω της η κυβέρνηση Παπανδρέου, εκδίδοντας κρατικά ομόλογα («δάνεια εξυγίανσης») που αύξησαν το δημόσιο χρέος κατά 3,5 τρις δραχμές, ήτοι 21,6% του ΑΕΠ (Πίνακας).

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Πίνακας 4.1

Ανάληψη χρέους από την Κεντρική Κυβέρνηση και κεφαλαιοποίηση αντίστοιχων τόκων (δισ δρχ.)					
Έκδοση δανείου και διάρκεια	Αρχικό ποσό	Κεφαλαιοποιήσεις τόκων			Κεφάλαιο στις 31.12.93 μετά την κεφαλαιοποίηση τόκων
		1991	1992	1993	
Δάνεια Οικονομικής Εξυγίανσης					
α' δάνειο 1990 (4-10 έτη)	626	128	141	176	1.071
β' δάνειο 1991 (6-10 έτη)	526	--	98	123	747
γ' δάνειο 1992 (6-10 έτη)	121	--	11	26	158
δ' δάνειο 1992 (4 έτη)	13	--	--	--	13
ε' δάνειο 1992 (5 έτη)	97	--	--	--	97
στ' δάνειο 1992 (6-10 έτη)	413	--	--	--	413
ζ' δάνειο 1993 (5 έτη)	38	--	--	--	38
η' δάνειο 1993 (10-15 έτη)	500	--	--	--	500
θ' δάνειο 1993 (5-7 έτη)	30	--	--	--	30
ΣΥΝΟΛΟ Α'	2.364	128	250	325	3.067
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου τραπεζών					
1991 Εθνική Τράπεζα	114	--	14	--	128
1993 ΕΤΒΑ α' και β'	100	--	--	--	100
1993 ΕΤΒΑ γ'	205	--	--	--	205
ΣΥΝΟΛΟ Β'	419	--	14	6	433
Ανάληψη χρέους από την Τράπεζα της Ελλάδος					
1993 Τακτοποίηση λογαριασμών Δημοσίου στην Τράπεζα της Ελλάδος	977			--	977
1993 Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών Ν.1083/80	2.042				2.144*
ΣΥΝΟΛΟ Γ'	3.019				3.121*

* Περιλαμβάνει τόκους ύψους 102 εκ. δρχ. που κεφαλαιοποιήθηκαν το 1994.
 Πηγή: Προϋπολογισμός 1995, Εισηγητική Έκθεση, σελ. 121.

Αφανή χρέη όμως αποτελούσαν και οι απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος κατά του ελληνικού Δημοσίου, που ρυθμίστηκαν με μακροπρόθεσμα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Μόνο από αυτή τη ρύθμιση το δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά 3,1τρις δραχμές, δηλ. από 87,8% το 1992 σε 110,1% το 1993 (Πηγή: Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, Ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος 1928-2008, Τράπεζα της Ελλάδος, 2014, σελ. 345).

- Ο Κώστας Καραμανλής ως αχθοφόρος βάρους προηγούμενων κυβερνήσεων, υποχρεώθηκε τα έτη 2004-2009 να αυξήσει το Δημόσιο Χρέος κατά 70 δισ. ευρώ περίπου για την καταβολή τόκων, αποπληρωμή Ολυμπιακών έργων, παλαιών χρεών για εξοπλισμούς κλπ.

Είναι ενδιαφέρον ότι αναγνωρίζεται στον Κώστα Καραμανλή το ελαφρυντικό του «αχθοφόρου βάρους προηγούμενων κυβερνήσεων», παρά το γεγονός ότι αύξησε το έλλειμμα από 5,7% του ΑΕΠ στο 15,4%, αλλά όχι στον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, που μείωσε το έλλειμμα στην δική του διακυβέρνηση. Εξ άλλου ο Κωνσταντίνος Καραμανλής δεν είχε καμία υποχρέωση «να αυξήσει το χρέος για την καταβολή τόκων», αντίθετα, είχε την υποχρέωση να δημιουργήσει πρωτογενές πλεόνασμα ώστε οι τόκοι να πληρώνονται με ίδιους πόρους και όχι με δανεικά, ώστε να καταστεί βιώσιμο το χρέος.

- Κάποια στιγμή η συζήτηση έφθασε στα αίτια της χρεοκοπίας και στη διαχείρισή της από την κυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου, οπότε ο Γιουνκέρ φέρεται ότι τοποθετήθηκε με τα εξής: «Ο Γιώργος Παπανδρέου, δυστυχώς, δεν είχε τις ικανότητες να χειριστεί την κρίση. Ωστόσο ο υπεύθυνος για τη χρεοκοπία είναι ο Καραμανλής».

ΟΕΔ – Συμφωνούμε απόλυτα με τον κ. Γιουνκέρ!

*Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).